

Atomový malíř Lubomír Typlt

Jeden z nejoriginálnějších českých výtvarníků vystavuje v Alšově jihočeské galerii

Výstava Lubomíra Typlta v Alšově jihočeské galerii na Hluboké (probíhá od léta až do 2. ledna) představuje obrazy pozoruhodného malíře, jak je vytvořil v období posledních pětadvaceti let. Jmenuje se *Tančící pentagon* a pohyb je pro ni typický. Ale nejde jenom o něj: Má v sobě energii, která by mohla zastínit temelínskou jadernou elektrárnu, v jejíž blízkosti se výstavní síň v bývalé zámecké jízdárně nachází.

PETR VOLF
kritik umění a architektury

Lubomír Typlt patří v šestačtyřiceti k nejoriginálnějšímu českým výtvarným umělcům současnosti. Připomeňme si, že nejprve studoval ilustraci na Vysoké škole umělecké průmyslové v Praze u Jiřího Šalamouna (1993–1997), posléze malbu na Fakultě výtvarného umění VUT Brno po vedením Jiřího Načeradského (1997–2001): Souběžně navštěvoval düsseldorfskou Akademii umění, kde jej školili profesori Markus Lüpertz, Gerhard Merz a A. R. Penck (1998–2005). Malířská průprava u předních osobností evropského malířství, jakkoli musela být náročná, přinesla ovoce. Typlt si osvojil jednak expresivní pojetí malby, jednak odvahu v používání kontrastní, často až brutální barevnosti v kombinaci divokých fialových, žlutých či zelených tónů, které jsou pro něj dnes typické. Našel svůj „hlas“ znějící jako siréna majáku prorážející mlhavý příkrov. Zároveň se naučil fungovat v mezinárodním prostředí, takže dnes se pohybuje mezi Prahou a Ber-

Obraz *Fúze*, který namaloval Lubomír Typlt v roce 2020 olejovými barvami na plátno o rozměrech 200x260 centimetrů, patří k vrcholným dílům vystaveným v Alšově jihočeské galerii.

línem, jenž vystřídal Paříž či Londýn v pozici metropole s kromobyčejně příznivou atmosférou pro zrod nekonformního umění.

Z představované rozsáhlé kolekce, kterou vybrala britská kurátorka Jane Nealová, je dobře patrné, že Typlt soustavně propracovává svůj výraz, zpřesňuje a zpevňuje kompozici, což vede k čím dál větší nálehavosti obrazů. Od prvních metafyzických maleb s námětem bizarně seskupených konvic a kbelů, přes oběšené kočky, soustavy deštníků a bicyklů, se dostává k obrazům figurálním, jejichž těžištěm jsou mladí lidé. Dostávají se do mezních

situací, jejichž pozadí a motivaci jenom tušíme. Něco se jim přihodilo. Jsou vyděšení, a i když se třeba jen smějí (*Parchanti*, 2010) nebo jsou zachyceni u jídla (cyklus *Jedličí kukuřice*, 2016), tak je zřejmé, že jejich chování je reakcí na určitou situaci, jež se vymkla kontrole. Vnímáme stav ohrožení a následnou „kolektivní obranu“, kdy se šikují do skupiny, protože je to pro ně podvědomý způsob obrany.

Výstava neustále graduje. Přispívá k tomu způsob přehuštené instalace, kde je divák atakován ze všech stran i úhlů pohledu. Zatímco si prohlížíte jeden obraz, už vás zve k sobě další. Tady méně

je více neplatí: Více je prostě víc a je to tak správně. Vede to k tomu, že si expozici projdete několikrát. Je cítit napětí, zdá se, že se dá nahmatat. Obrazy z loňského a letošního roku, z období kvůli covidové pandemii značně zjitřeného, přináší vrcholnou podívanou. Jako by šel malíř ještě víc pod povrch fantazijní skutečnosti, až k její podstatě. V kruhu tančící dívky s vlasy vlajícími v povětří nebo u dlouhého stolu hnetoucí radioaktivní těsto, mají v sobě nálehavost, s jakou se v galeriích příliš často nesetkáme. Vidíme rotující vichr a hořící pozadí. Zatímco se blíží apokalypsa, dá se ještě tancovat,

ale už to přestává být legrace. Smích se postupně mění v leknutí a strach. Není důležité, co vidíme, ale na co se dívají protagonistky obrazů. Některé si raději zakrývají oči. Vybavuje se mi fascinující, nicméně naprosto devastující zážitek z filmu Larse von Triera, v němž do Země vrazí planeta Melancholie.

Na obrazech Lubomíra Typlta je znát, že mu tvorba přináší radost. Akt tvoření si užívá, což je základ pro to,

aby mohl být přesvědčivý. Obrazy jsou pro něj svobodným prostorem, jemuž vládne pevnou, i když zároveň lehkou rukou. Vypráví na nich příběhy, aniž by byl v jejich přednesu doslovný: Ponechává volnost divákovi, aby si sám našel jejich vyznění a interpretoval obsah. Z tohoto pohledu dospěl k naplnění toho, co se od obrazu očekává, totiž vyjádřit to, co se jinak než pomocí štětce a barev formulovat nedá. ■

Stará dobrá německá škola

Lubomír Typlt není jediným českým umělcem, který navštěvoval prestižní Akademii umění v Düsseldorfu (Kunstakademie Düsseldorf). Tato vysoká škola s více než dvoustoletou tradicí získala kultovní postavení v šedesátých letech minulého století, kdy v ní působil jako profesor konceptualista a performer Joseph Beuys, jenž umění ztotožňoval s politikou.

Právě u něj studoval malíř Milan Kunc poté, co v roce 1969 emigroval do Německa. Dalším jeho učitelem byl Gerhard Richter, v současnosti určující postava světového malířství. Lekce malířství dával profesor Richter na počátku sedmdesátých let také Janu Knapovi, který odešel do exilu ve stejném roce jako Milan Kunc. V roce 1979 oba založili skupinu Normal, do níž se zapojil ještě německý malíř Peter Angermann: Vymezovali se proti „akademickému avantgardismu“. Už nikoli jako student, ale coby pedagog, se do dění v Düsseldorfu zapojil v osmdesátých letech Jiří Georg Dokoupil (1983–1984), rodák z Krnova, jenž je dnes v mezinárodním kontextu nejuznávanějším výtvarným umělcem českého původu.

Pohled do instalace, která byla pojata intenzivním způsobem. Její uspořádání posiluje celkové vyznění přehlídky *Tančící pentagon*. FOTO: TOMÁŠ SOUČEK

